

I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ "Solidarność"

7 dzień obrad II tury Zjazdu

Gdańsk, 2.X.1981 r.
godz. 11:05 - 11:25

[PREZENTACJA PROGRAMU GOSPODARCZEGO KONFEDERACJI POLSKI NIEPODLEGŁEJ]

JACEK JERZ

Proszę państwa, jako delegat przemawiam w imieniu własnym. Jestem upoważniony do przedłożenia do materiałów Krajowego Zjazdu Delegatów opracowanego przez Biuro Ekonomiczne Konfederacji Polski Niepodległej planu stabilizacji społecznej, planu stabilizacji gospodarczej. Sądzę, że ten plan powinien zostać przez nas uważnie przedyskutowany. Konfederacja Polski Niepodległej uważa Walny Zjazd Delegatów za najbardziej reprezentacyjne ciało przedstawicielskie, jakie posiadała Polska od ponad 40 lat [oklaski]. Mandat społeczny, jaki posiada Krajowy Zjazd Delegatów, wybrany przez blisko 10 mln pracujących, lecz reprezentujący ogromną większość Polaków, pozwala mu pełnić w istocie rolę niejako społecznego parlamentu. Dlatego Konfederacja Polski Niepodległej za swój obowiązek uznała w pierwszym rządzie przedstawić plan stabilizacji gospodarczej Walnemu Zjazdowi Delegatów. Przedstawiony on będzie również Kościołowi, rządowi PRL oraz opublikowany pod dyskusję społeczną.

Założenia planu stabilizacji gospodarczej są bardzo proste. Odrzuca on rządowy program obciążenia społeczeństwa kosztami kryzysu gospodarczego oraz kosztami

reformy, przewidując, że ogromną większość tych kosztów powinny ponieść władze oraz PZPR [oklaski], a więc ci, którzy są winni obecnej katastrofy ekonomicznej. Plan stabilizacji gospodarczej przewiduje działania, które powstrzymałyby inflację, przerwały pogarszanie stopy życiowej Polaków, pozwoliły uniknąć bezrobocia, oddały w rzeczywistość władanie społeczne podstawowe dziedziny gospodarki oraz otwały możliwość pełnej inicjatywności i aktywizacji ekonomicznej Polaków, wreszcie przyspieszyły demokratyzację państwa.

Podkreślić należy, że plan stabilizacji gospodarczej, którego realizacja obliczona jest na 15 miesięcy, może i powinien być wykonany w warunkach, gdy władzę polityczną w PRL pełni jeszcze PZPR. Plan stabilizacji gospodarczej nie proponuje polityki gospodarczej, a jedynie zespół przedsięwzięć stabilizacyjnych, umożliwiających prowadzenie jakiegokolwiek polityki. Dlatego nie jest sprzeczny z programem alternatywnym, przedstawionym przez profesora Kurowskiego – wręcz przeciwnie, stwarza warunki niezbędne, aby program alternatywny mógł zostać zrealizowany.

Mimo wścieklej nagonki, represji, mimo że przywódcy KPN są w więzieniu, konfederacja ani na chwilę nie zaprzestaje działalności, przygotowując programy działania na dalszą przyszłość i na czas bieżący. Plan stabilizacji gospodarczej, który przedstawiam zjazdowi, jest tego najlepszym dowodem.

Proszę państwa, to jest to opracowanie, część państwa to opracowanie ma. Ze względu na koszty czasu, ja się ograniczę do krótkiego omówienia tylko tego opracowania. Natomiast będę państwa prosił o umożliwienie złożenia tego zjazdu jako dokumentu zjazdu, do Komisji Programowej, do dyskusji i ewentualnego zatwierdzenia razem z programem profesora Kurowskiego. Sądzę, że powinniśmy korzystać z każdej myśli, jeżeli jest ona mądra.

KRZYSZTOF TUROWSKI – prowadzący obrady

Przepraszam pana bardzo, ale czas pańskiego wystąpienia już minął.

JACEK JERZ

Proszę państwa, jeszcze...

KRZYSZTOF TUROWSKI – prowadzący obrady

Chciałem zapytać... Przepraszam najmocniej pana, ale ja mam głos. Chciałem zapytać salę, czy wyraża poparcie, aby pan mówił dalej. Kto jest za? [oklaski].

JACEK JERZ

Dziękuję bardzo.

Plan stabilizacji gospodarczej, opracowany przez zespół ekonomiczny KPN pracujący pod kierunkiem Leszka Moczulskiego¹⁰, miał być ogłoszony w lipcu [19]81 r. Ponowne aresztowanie kierownictwa KPN opóźniło przygotowanie ostatecznej wersji planu. Plan

¹⁰ Leszek Moczulski (właściwie Robert Leszek) (ur. 1930) – historyk, 1979–2001 założyciel, przewodniczący i główny ideolog Konfederacji Polski Niepodległej. Aresztowany 23 IX 1980 r., 8 X 1982 r. skazany na 7 lat więzienia.

stabilizacji gospodarczej jest rozwiązaniem przeciwnym wobec rządowego programu wyjścia z kryzysu, przewidującego obciążenie społeczeństwa kosztami kryzysu, zakładającego pogarszanie się sytuacji gospodarczej w najbliższym czasie, pozorującego reformę gospodarczą przy utrzymaniu kontroli PZPR nad życiem gospodarczym oraz niedopuszczającego do istotnych reform politycznych.

Plan stabilizacji gospodarczej zespołu ekonomicznego KPN koresponduje z tezami programu alternatywnego profesora Kurowskiego. Wspólna obu tym programom jest troska o uchronienie społeczeństwa przed przerzuceniem na nie kosztów kryzysu zawinionego przez rządzących, jak również wola przeciwdziałania dalszej degradacji gospodarki, czego nie ma w programie rządowym, zakładającym bierne oczekiwanie na osiągnięcie dna kryzysu dopiero w przyszłym roku. Wspólne wreszcie jest przeświadczenie, że z kryzysu należy wychodzić o własnych siłach, a impulsu wprowadzającego gospodarkę na spiralę wzrostu szukać należy w radykalnej konwersji gospodarczej, poprzez radykalne ograniczenie inwestycji, zwiększenie nakładów w rolnictwie i ograniczenie produkcji jałowej, np. zbrojeniowej.

Plan powinien zostać zrealizowany w ciągu 15 miesięcy. Docelowy termin określono na 31 grudnia [19]82 r., co obecnie, wskutek opóźnienia w jego ogłoszeniu, jest już niewykonalne. Straciliśmy zatem co najmniej kwartał.

Warunkiem wstępnym dla sanacji gospodarki jest działanie zmierzające do likwidacji inflacji. Dla jej zahamowania niezbędne są radykalne oszczędności budżetowe państwa, a przede wszystkim poprzez:

- 1) drastyczne ograniczenie budżetu administracji centralnej i terenowej, z wyjątkiem resortów zdrowia i opieki społecznej, oświaty i nauki, kultury i obrony narodowej, przy zmianie struktury wewnętrznej wydatków na te cele;
- 2) likwidację resortów przemysłowych i zjednoczeń i utworzenie jednego ministerstwa finansów i gospodarki;
- 3) likwidację kosztownych, energochłonnych radiostacji zagłuszających [oklaski];
- 4) likwidację dotacji dla wszelkich partii i stowarzyszeń, z wyjątkiem stowarzyszeń wyższej użyteczności, którą to listę należy zweryfikować pod nadzorem społecznym [oklaski];
- 5) likwidację pomocy dla innych państw oraz niepolskich organizacji, działających poza terenem PRL [oklaski];
- 6) zablokowanie części niektórych poborów rent i emerytur ludzi odpowiedzialnych za kryzys i członków PZPR [oklaski];
- 7) aukcję niewykorzystanych dóbr inwestycyjnych i wprowadzenie podatków tzw. pośrednich, m.in. na alkohol i tytoń.

Zasadnicza reforma gospodarcza powinna polegać na rzeczywistej nacjonalizacji, to jest rozdzieleniu władzy państwowej i zarządu znacjonalizowanej gospodarki społecznej. Państwo kontrolowałoby jedynie całość gospodarki pod kątem zgodności działań gospodarczych z literą prawa i interesami społecznymi. Obecny system przedsiębiorstw państwowych powinien zostać przekształcony przez powołanie następujących rodzajów przedsiębiorstw:

- 1) samorządne przedsiębiorstwa narodowe, gospodarujące powierzona im częścią mienia ogólnonarodowego, działające na własny rachunek i ryzyko;

2) przedsiębiorstwa służb społecznych, podlegające organom założycielskim, prowadzące działalność, której celem jest nie zysk, lecz zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych;

3) przedsiębiorstwa państwowe, jak np. mennica;

4) wreszcie przedsiębiorstwa mieszane, w których część udziałów mogą posiadać spółdzielnie czy osoby fizyczne, mogą to być np. spółki akcyjne.

Nacjonalizacja gospodarki uspołecznionej polega przede wszystkim na przekazaniu części mienia ogólnonarodowego w zarządzanie załogom przedsiębiorstw, przy zachowaniu instytucjonalnej kontroli i współdecyzji ogólnospołecznej. Kompetencje samorządu pracowniczego są zróżnicowane w zależności od typu przedsiębiorstwa, od opiniodawczej i kontrolnej w przedsiębiorstwie państwowym i komunalnym do decydującej – w przedsiębiorstwie narodowym.

W zasadniczym typie przedsiębiorstwa narodowego plan przewiduje powołanie rad nadzorczych, działających jako stałe organy ustalające generalną linię działalności. Składałyby się one – te rady nadzorcze – w 50 proc. z osób wybranych przez rady pracownicze, a resztę uzupełniają przedstawiciele władz państwowych, komunalnych i samorządu terytorialnego. Rady nadzorcze powoływałyby dyrektora. Należy przywrócić także autentyczną spółdzielczość, likwidując przy tym pseudospółdzielnie.

Ciałem koordynującym działalność wszystkich sektorów gospodarki narodowej powinna być Naczelna Rada Gospodarcza, składająca się w połowie z delegatów związków przemysłowych: narodowych, spółdzielczych i prywatnych, a w drugiej połowie pochodząca z wyborów powszechnych, a w okresie przejściowym – z delegatów związków zawodowych. Całość gospodarki nadzoruje ministerstwo finansów i gospodarki, stosujące narzędzia ekonomiczne, takie jak emisja pieniądza, podatki, cła, licencje, koncesje itp.

Dla zwiększenia produktywności społecznej należy wprowadzić wymienialność złotych przy jednoczesnym powrocie Polski do Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Przywrócić system... [oklaski]. Przywrócić system trójsektorowy, a w tym zagwarantować prawo własności wszystkim osobom fizycznym i prawnym. Dopuszczyć swobodny obrót wartościami majątkowymi, a w szczególności ziemią. Przywrócić autonomię bankom. Ustalić jednolity system podatkowy i system tworzenia cen. Przeprowadzić reformę, reformę rolną, której efektem ma być zmiana struktury własności, tak aby dominującym typem stało się gospodarstwo rodzinne typu farmerskiego [oklaski].

Zreorganizować handel i usługi poprzez odejście od absurdałnego ich upaństwowienia. Przełamać państwowy monopol handlu zagranicznego. Zapewnić bezpieczeństwo socjalne pracownikom podlegającym redukcjom.

Wydźwignięcie Polski z kryzysu gospodarczego wymaga reform politycznych, demokratyzujących system PRL. Należy zatem przywrócić praworządność poprzez ograniczenie kompetencji organów ścigania, przywrócenie niezawisłości sądów i zmiany kompetencji oraz zakresu działania MSW. Ogłosić powszechną amnestię [oklaski]. Zmienić ordynację

wyborczą, stworzyć samorząd terytorialny, znowelizować ustawę o stowarzyszeniach, przywrócić przepisy dotyczące rejestracji wszystkich partii politycznych, unormować... [oklaski]. Unormować ustawowo wolność słowa, prasy i wydawnictw; zreformować system oświaty i zapewnić samodzielność badań naukowych.

Nad wykonaniem planu stabilizacji powinna czuwać narodowa komisja nadzoru, składająca się w połowie z komisarzy wybranych przez Sejm, a w połowie przez izbę samorządową. Do czasu jej powołania obowiązki jej pełnić miałyby tymczasowe komisje nadzoru, składające się w połowie z komisarzy mianowanych przez Sejm, w połowie przez związki zawodowe – i tutaj: dwie trzecie „Solidarność”, a jedna trzecia razem związki branżowe i autonomiczne.

Proszę państwa, całość realizacji planu stabilizacji gospodarczej przewiduje trzy fazy realizacji, ujmujące punkt po punkcie konkretne czynności robocze, konieczne do wykonania tego planu stabilizacji. Ja przedstawiłem z konieczności rzecz w jej najogólniejszym zarysie.

Stawiam wniosek o przyjęcie planu stabilizacji gospodarczej przez Komisję Programową, poddanie jej pod dyskusję zjazdu i ewentualne zatwierdzenie wspólnie z programem profesora Kurowskiego.

Powinno to się stać elementem programu zjazdu, wypracowanym przez zjazd. Bez spełnienia planu stabilizacji gospodarczej, a w tym również wszystkich reform demokratycznych, nie nastąpi aktywizacja społeczeństwa i stabilizacja gospodarki. Albo społeczeństwo uwierzy w to, że coś się zmienia, że ma coś konkretnego, co mimo zaciśnięcia pasa pozwoli mieć nadzieję, że w tym kraju coś się zmieni, i wtedy rzeczywiście coś się zmieni, albo nie uwierzy. Dlatego bardzo proszę, abyście wyrazili zgodę, żeby to stało się dokumentem zjazdu i żeby zostało rozpatrzone przez Komisję Programową i przez państwa. Dziękuję bardzo [oklaski].